TT 9.10.2024

Eduskunnan talousvaliokunta
Tav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi HE121/2024vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi HE121/2024vp

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi HE121/2024vp.

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: https://www.kemianteollisuus.fi/vastuullisuus/). Tavoite ei ole helppo ja useissa aiheeseen liittyvissä selvityksissä onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksien on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen tulee vaatimaan massiiviset investoinnit esimerkiksi sähköistymiseen, sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin. Tasapuolisella ja kilpailukykyisellä toimintaympäristöllä, riittävillä hiilivuotosuojilla, sekä pitkäjänteisellä ja ennakoivalla politiikalla tulee olemaan merkittävä rooli tavoitteiden saavuttamisessa.

Pitkäjänteinen ja ennakoiva politiikka ei näytä tällä hetkellä toteutuvan liikenteen osalta, johon kohdistuu nyt huomattavat määrät epävarmuuksia ja muutoksia. Kemianteollisuus kannattaa selkeää ja pitkäjänteistä liikenteen päästöohjausta ja se toteutuu parhaiten taakanjakosektorilla jakeluvelvoitteen kautta. Samalla on kuitenkin huolehdittava, että teollisuuden ja teollisuuden kuljetusten kilpailukyky säilytetään. Politiikan tulee myös tukea luontopositiivinen hiilineutraali kemianteollisuus tiekartan toteutumista.

Kemianteollisuudesta on huolestuttavaa, että Suomi näyttäisi olevan jäämässä taakanjakosektorin ilmastotavoitteissa jälkeen. Etenkin jakeluvelvoitteen laskeminen uhkaa johtaa tähän, mutta hallituksen esityksessä on linjannut myös muita tavoitteiden saavuttamista heikentäviä tekijöitä. Hallituksen esityksessä esimerkiksi lasketaan seuraamusmaksuja. Tästä seuraa riski, että velvoitteen täyttämisen sijaan valitaan madaltunut sakko ja tämän seurauksena Suomen taakanjakosektorin tavoite karkaisi yhä kauemmaksi, mikä olisi huono asia.

Kemianteollisuudesta jakeluvelvoitetta ei tule lähtökohtaisesti laskea. Kemianteollisuudesta uusia alatavoitteita kuten liikennesähkö voidaan tuoda mukaan osaksi jakeluvelvoitetta, mutta tällöin päätavoitetta tulisi nostaa entistäkin enemmän. Nykyisellä esityksellä ilman päätavoitteen nostoa liikennesähkö korvaa muita uusiutuvia vaihtoehtoja ja käytännössä nostaa fossiilisten polttoaineiden määrää liikenteessä ja täten hiilidioksidipäästöjä Suomessa. Alatavoitteen lisäämisellä tulisi pyrkiä edistämään uusiutuvia liikenneratkaisuja fossiiliratkaisujen sijaan.

Kemianteollisuus on huolissaan, hallituksen esittämillä muutoksilla ja etenkin jakeluvelvoitteen laskemisella riskit kasvavat, että Suomi joutuu ostamaan päästövähennysyksiköitä muilta jäsenmailta sen sijaan, että niilläkin rahoilla investoitaisiin kotimaisiin päästövähennyskohteisiin. Riskinä on myös haasteet EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen RFF:n rahoituksen ehtojen kanssa, joiden mukaan Suomen tulisi pysyä päästövähennyspolulla.

Kemianteollisuus suhtautuu lähtökohtaisesti positiivisesti vetytalouden edistämiseen ja jakeluvelvoitteen RFNBO-mandaattiin. Kemianteollisuudesta on tärkeää, että myös välituotevedylle on asetettu tavoite ja sillä voi täyttää RFNBO-mandaattia, mikä on tärkeä signaali aiheeseen liittyville teollisille investoinneille. Välituotevedyn mandaatti on kuitenkin matala, joten Kemianteollisuudesta nykyistä esitettyä korkeampi tavoite välituotevedylle olisi hyvin saavutettavissa ja se olisi tärkeä tuki vetyinvestoinneille ja puhtaan vetytalouden kehittymiselle.

Kemianteollisuudesta on tärkeää, ettei Suomessa rajoiteta uusituvan energian direktiivin liitteessä 9B määriteltyjä raaka-aineiden käyttöä. Lähtökohtaisesti kemianteollisuudesta kaikkia kestäviä ei-neitseellisiä fossiilisia hiilen lähteitä tulee suosia. Rajoittamisen sijaan lainsäädännöllisiä esteitä ja rajoituksia tulisi pyrkiä päinvastoin karsimaan. Isossa kuvassa Suomessa tulisi pohtia miten lisätään kannusteita vaihtoehtoisille raaka-ainelähteille korvaamaan neitseellistä fossiilista raaka-ainetta. Kannusteita tarvitaan polttoaineille, mutta myös laajemmin eri tuoteperheille, sen sijaan että keskitytään olemassa olevien kannustimien heikentämiseen.

Tuomas Tikka

Kemianteollisuus ry